

Versterking gendersensitief werken in de ketenaanpak van huiselijk geweld

---

Werkgroep actielijn 4

1 juni 2023

Lienja van Eijkern & Suzanne Bouma

Gender sensitief werken

Waarom?

Wat?

Hoe?

Waarom?

Bron: Online magazine 'Gender en huiselijk geweld' (Augeo, 2022)

Omdat....

...vrouwen blootstaan aan grotere risico's van huiselijk geweld dan mannen en dat huiselijk geweld vrouwen buitenproportioneel treft;

....geweld tegen vrouwen een blijk is van historisch ongelijke machtsverhoudingen tussen vrouwen en mannen die hebben geleid tot de overheersing en discriminatie van vrouwen door mannen en de volledige ontplooiing van vrouwen in de weg hebben gestaan;

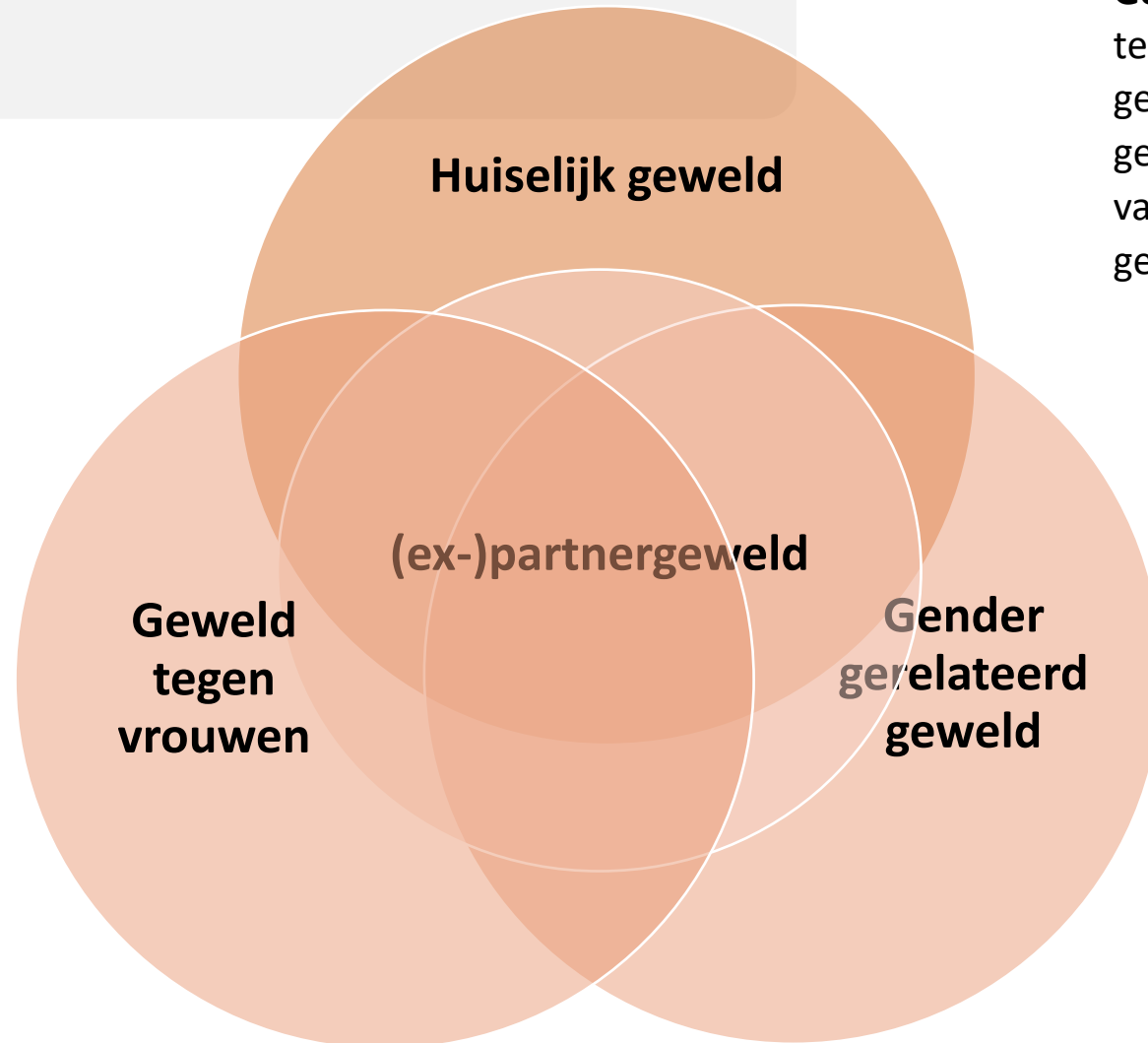
...geweld tegen vrouwen om bovenstaande redenen een schending is van de mensenrechten en een vorm is van discriminatie van vrouwen;

....gender en alle bijbehorende gedragsnormen ook ten grondslag liggen aan het geweld tegen lhbti-personen;

....gender en alle bijbehorende gedragsnormen ook aan het geweld tegen mannen ten grondslag kunnen liggen en de (h)erkenning van mannen als slachtoffer in de weg staat.

Wat?

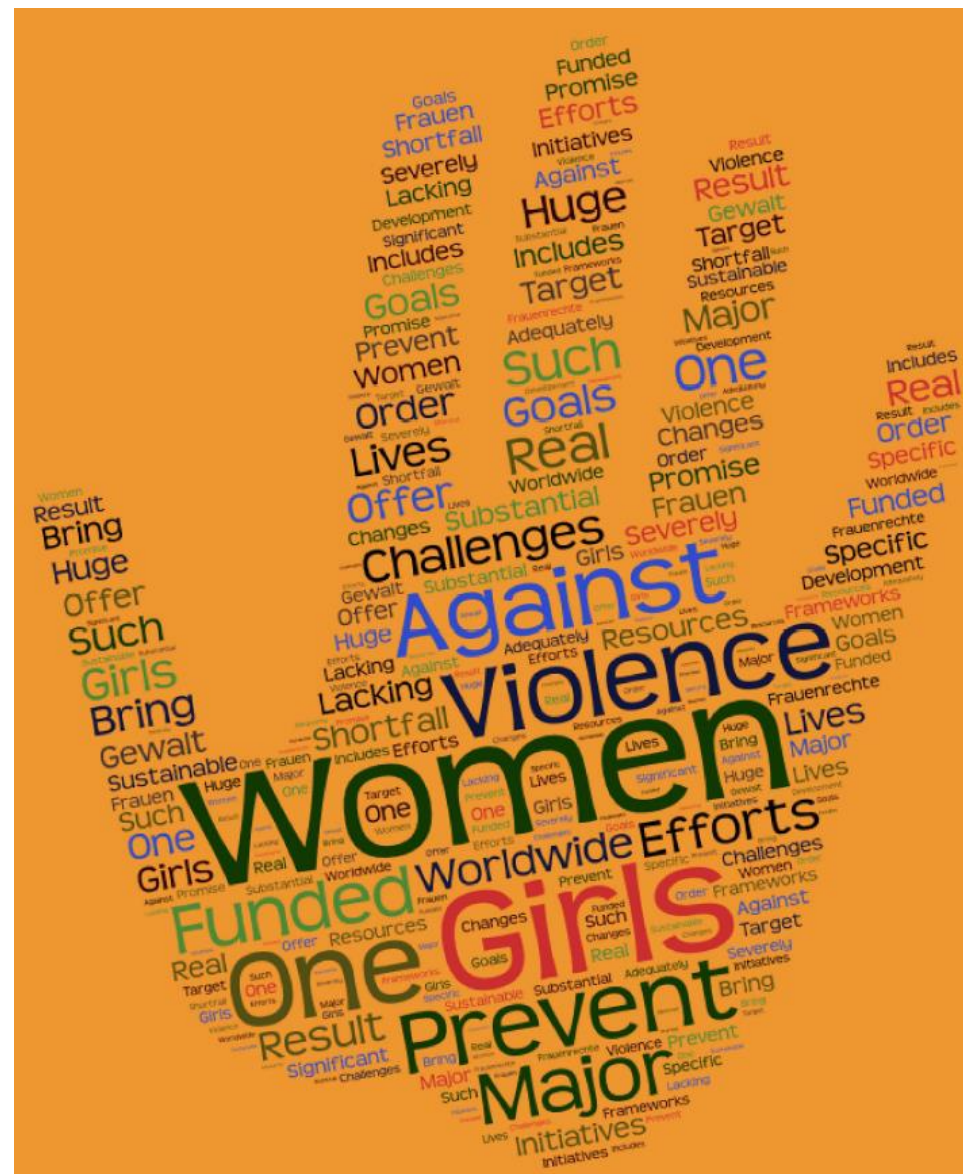

Gendergerelateerd geweld is geweld tegen iemand op grond van geslacht, genderidentiteit, seksuele oriëntatie of genderexpressie, en geweld dat mensen van een bepaald biologisch geslacht of genderidentiteit onevenredig raakt.

Oorzaak en gevolg

Gendergerelateerd geweld wordt beschouwd als zowel oorzaak als gevolg van machtsongelijkheden en verschillen in waardering van mannen en vrouwen, ten gunste van de hogere waardering van mannen c.q. het mannelijke.

Sekse:

Biologische en fysieke verschillen tussen mannen en vrouwen

Gender:

Maatschappelijke interpretatie van mannelijke en vrouwelijke rollen
(historisch gegroeid, cultureel bepaald, afhankelijk van sociale, politieke en culturele context)

“**Gendersensitief werken** betekent rekening houden met gender en met genderongelijkheid als oorzaak van het ontstaan van geweld. Gendersensitief werken is dus het bewust zijn van en rekening houden met de verschillen in macht, afhankelijkheid en wederzijdse verwachtingen die uit genderrollen voortvloeien. Ook is het belangrijk om oog te hebben voor de druk die de maatschappij en sociale netwerken kunnen leggen op partnerrelaties.”

Bron: Handreiking voor gemeenten (College voor de Rechten van de Mens, 2021)

Hoe?

Instrumenten over gendersensitief beleid

- Checklist '[Gendersensitieve aanpak](#)' voor gemeenten (College voor de Rechten van de Mens)
- De aandachtspunten '[Naar een effectieve aanpak van huiselijk geweld](#)' voor gendersensitiviteit bij gemeenten (Geweld Hoort Nergens Thuis)
- De handreiking voor casuïstiekbespreking '[Gendersensitief handelen bij huiselijk geweld](#)' voor professionals (Geweld Hoort Nergens Thuis)
- De [handreiking voor gemeentelijk beleid en opdrachtgeverschap](#) (Regioplan, Movisie, Atria)
- Factsheet '[Het Verdrag van Istanbul](#)' voor gemeenten (VNG)
- De masterclass '[Gendersensitieve aanpak van HGKM](#)' (Regioplan)
- Training '[Oog voor gender](#)' (Atria)
- Online magazine '[Gender en huiselijk geweld](#)' (Augeo)

Werken met het ecologisch model

Voorbeeldvragen ecologisch model

- Individu: met welke rolpatronen en verwachtingen is iemand opgevoed?
- Relaties binnen gezin: worden relaties bepaald door traditionele opvattingen en verwachtingen over mannen en vrouwen?
- Gezin/huishouden: hoe is de taakverdeling tussen ouders binnen het gezin?
- Gemeenschap: welke normen t.a.v. mannen en vrouwen gelden binnen de sociale groep?
- Maatschappij: welke maatschappelijke normen beïnvloeden de gelijkheid binnen de relaties in dit gezin?

Stysteemgericht werken en gendersensitiviteit

“Een gendersensitieve aanpak gaat uitstekend samen met een systeemgerichte aanpak, omdat gender één van de factoren is die de relatiedynamiek in het (gezins-)systeem beïnvloeden.”

- Wie pleegt welk geweld tegen wie, wanneer, hoe en met welke gevolgen?
- Is tussen de betrokken personen sprake van verschillen in macht, gelijkheid en afhankelijkheid?
- In hoeverre zijn direct betrokkenen autonoom (vrij) om eigen keuzes te maken?
- Speelt bij het geweld een element van controle uitoefenen over de ander een rol?
- Speelt het geweld zich af binnen een eercultuur?
- Maken opvattingen over hoe mannen en vrouwen zich horen te gedragen het moeilijk voor de directbetrokkenen om te erkennen dat zij pleger of slachtoffer zijn van geweld?
- Maken dit soort opvattingen de directbetrokkenen kwetsbaar voor geweld?
- Dragen opvattingen over hoe jongens en meisjes zich horen te gedragen bij aan het verschil in reactie op de thuissituatie tussen de betrokken kinderen?

Let op: ‘Als je het niet weet, zie je het ook niet’

Bijdrage van de werkgroep

Visie op gendersensitief werken.

Checklist t.b.v. Vrouwenopvangorganisaties: in welke mate werk ik gendersensitief?

Toolkit waarmee Vrouwenopvangorganisaties kunnen om de gendersensitieve aanpak verder vorm te geven i.s.m. opdrachtgevers en de keten.

Visie

Streven naar een ketenbrede gendersensitieve aanpak die recht doet aan de diversiteit in onze doelgroepen en de socialisatie van onze cliënten: vrouwen, mannen en kinderen (als individu, binnen hun gezinnen, hun gemeenschap en in de maatschappelijke context).

Checklist

- #1: Gendersensitief werken is opgenomen in de visie van de opvangorganisatie.
- #2: Gendersensitief werken is opgenomen in de systeemgericht werkwijze van de organisatie
- #3: Machtsverhoudingen, mate van (on-) afhankelijkheid en rolverwachtingen komen expliciet terug in instrumenten en gespreksvragen
- #4: Gendersensitief werken is opgenomen in de deskundigheidsbevordering, scholing en intervisie van de organisatie
- #5: Gendersensitiviteit is opgenomen in de ketenbrede aanpak van (ex-)partnergeweld

Toolkit

Voor Vrouwenopvang

- Afwegingskader in relatie tot beschikbare en toegankelijke en adequate hulp en ondersteuning voor alle slachtoffers
- Ecologisch Model
- Vragen voor goede analyse met aanvulling
- Determinanten van geweld

Voor samenwerking met ketenpartners en gemeentes

- Casusbespreking voor ketensamenwerking
- Afwegingskader gendersensitiviteit in wet- en regelgeving.
- Checklist gendersensitief beleid voor de gemeenten + 6 actiepunten voor gemeenten

Tot slot...

- Geen privé-probleem maar een maatschappelijk probleem
- Noodzaak van veranderingen in de sociale norm

Bron: #DearDaddy (CARE Norway)

Vragen, opmerkingen en suggesties?

- Lienja van Eijkeren: l.vaneijkern@wender.nl
- Suzanne Bouma: suzannebouma@gmail.com